

amenança l'enamorat que «tot així com fuig del gat la rata, / fugiran prest los meus uls ab *reguata* / del seu mirar, com qui culpa s coneix», Lleonard de Sors (c. 1440-50) (*Cançon* de la Univ. de Sarag, p. p. Baselga, 98)

Ara bé aquesta és una paraula idèntica al *regata* 'regateig' del Joan Joan I així ens duu a aprovar en un punt la intuïció de Sainéan: que el problema de la *regata* nàutica i el de *regater*/*rigattiere* s'havien de resoldre junts. Car ja veiem, ara, com som els vencedors catalans que ensenyàrem a *regatar* i a *fer regates* als provençals i als italians; i directament, o per conducte d'aquells, és com *regates* arriba a Itàlia en el S. XVI, i al N de França en el XVII; com el verb *ragatar* va arribar al Po en el S. XV amb el sentit de 'disputar', i *regatare* «fare la regata» és ja italià nàutic el 1614, per a Pantero Pantera

El cas és, però, que partint de la idea de 'disputar-se, discutir, contendre', si bé també varen passar a 'disputar se una cursa', es va arribar sobretot a tota mena de litigi; i en particular, a la discussió mercaderadora. Tommaseo dóna exemples d'un it. *rigattare* antiquat, dels Ss. XVI i XVII amb aquests valors; Sainéan hi cita un napol *rigattare*, i en tot cas hi ha napol. *far a regatto* «far a chi più può» (Accad. Filopatridi), i fins als Alps del Comèlico ens apareix *ragatà* «litigare» (ARom x, 148). Entre hispans això pren el sentit comercial: port *regatar* en el S. XIII (*Ordenações Alfontinas*, Moraes; Fig.), i un exemple de cast. ant. *arregatar* 'revendre' en el Fuero de Molina del S. XIII

Ara bé, aquí sorgeixen reveladores variants amb una -c- intervocàlica (Alteració? No, per què?) «Quod empta fuerint seu *rechata*», en estatuts genovesos (*Misc. di Storia d'It* XLIV, 192), sic. *ricattari* «vendicarsi, render la pariglia» (Traina); *recattero* en antics docs. napolitans (Wiener), *recatteri* en calabrès (Rohlf's). A la nostra Península més encara, car hi ha *recatero*, i un sinònim *recatán*, en uns quants dels furs lleonesos del S. XIII p. p. Castro i Onís; *recatero* també en el coetani Fuero de Usagre, junt amb *recatonear*, i en fi *recatear* per 'regatejar' ressorgeix en diversos clàssics cast. arran del 1600 —Mateo Alemán, Lope de Vega, Quevedo— sense comptar algun parlar local d'Astúries i Xile (V. els detalls DECH IV, 846a31-42)

Algunes dades antigues amb un grup -pt-, que, si més no, ens faria rumiar. *Recapton* i *recaptonear* junt amb *recaton* en forces lleis portugueses de les albes del S. XIII (Cortesão) *Recaptarius* en estatuts italians esmentats per Tommaseo. ¿Etimologies de notari, amb ultracorreció? Però l'oc. i cat. *recapte* i *recaptar* han mantingut la -p- pronunciada, sense interrupció, des del ll. vg; i també aquí trobarem usos referents a queviures, al capdavant anàlegs ¿Qui no ha menjat *recapte* de verdures, en velles llars pageses dels Pirineus i el País Valencià? En voldríem proves més antigues i més nòrdiques, potser. però aquí topem tot seguit amb *binx* (plural de 'vi') *recaptatz*, a Baiona en el S. XV (PSW VII, 85b13), «los ditz blatz --- los *arrecaptar*» a la Gironda en el mateix temps (85b20), «*recaptar* --- herbe» en uns Annals de St. Pè de Banheres, S. XIV (85b26),

«donar *recapte* a las saumes» en la *Histoire Sante* bernesa (86a20); i, saltant a l'altre extrem occità, «donon *recapte* de aver» en els Alps de Provença (86a24).

En una part dels descabdellaments hi tenim reducció de -PT- a -t- (potser -CAPITARE/-CAPTARE) el TdF defineix *recatà* «recueillir, rapiécer ---», «*recate*: soin du ménage, économie, ressource ---»; Lespy, *recatà* «recueillir les biens de la terre ---». Una lleu variant prefixal d'això, la descabdellaren, en el mateix sentit, els descobridors d'Amèrica *rescatar* es troba a cada pas, en les narracions dels cronistes d'Índies, amb el sentit de 'comerciar amb els indígenes': doncs, avui es registra *rescatar* a Mèxic, ni més ni menys amb el sentit de 'revendre', i si sovint es troba *resgatar* en lloc d'allò, avui a Colúmbia diuen *resgatón* en lloc del cast. *regatón* (Ramos Duarte).

En un mot. si ACCAPTARE va donar l'it. *accattare* 'adquirir' i fr. *acheter* 'comprar', una base paral·lela *RECAPTARE 'tornar a comprar' s'aplicava, ben exactament i en la forma més natural, al revenedor o *regater* Sonorització de la -c- intervocàlica però inicial del segon component, com en *regalar*, *regodir* (ACUDIR), *regonèixer* etc

DERIV.: *Regatare Regateig* [DAg; DOr]. *Regatejador*, -*ejament* *Regateria Regató* (rossellonès, «plus tard que 1323», P. Vidal, supra), «per obviar als fraus --- que molts moços de juristes, metges y de altres --- fan en casa de llurs amos, furtant los libres de aquells, y aprés los venen a alguns *regatons*, qui aquells revenen per les places, cantons o taulers, statuyren --- que no sie librater --- presumezca vendre libres vells amagadament, ans --- aportar en la plaça de St. Jaume ---», Bna. 1503, *CoDoACA* XLI, 369; *DTO*. 1647; localitzat DAg; *regatonejar*; *regatoneria* [Lab. 1840].

1 Alguns d'ells semblen modernitzats, segons el context, però com que tant Du C. com Wiener en citen bastants, no sembla que s'hagi de retardar gaire la data; i tant se val, com sigui que no sols n'hi afegeix el DGén un de la mateixa data, i el mot és freqüent des d'Étienne Boileau, que encara és segle XIII — 2 Des de Baiona passa al basc sept: *errekardaritu* 'regatejar' a Benaparra i Guip, *errekardari* 'revenedor' en el Roncal, «maletier, commissionnaire» només a Londoain (guip.). — 3 Avui el bordelès és llenguatge mort, però el seu darrer fidel Theodore Blanc (a. 1870) encara usava *recardeyres* 'vendedores del mercat' «*de la halles*» (Berthaud, extr. del *Bull Soc Bibliophiles de Guenne* 1949, p. 9). Recentment estès fins al gascò pirinenc: «Lous agnets d'èste ley tan cap-sus nou s'en ban: / nat *arcardè* que nou 's croumpe», Mcamelat (*Belime, Les Amoureux*, p. 10) Juntament amb *recardier*, hi ha algun cas antic del verb: *recardar* 'revendre', dos casos a Marmande i dos a Baiona (S. XV o XIV), *re-carderjar* id., un de Marmande i de Baiona, mateixa data, PSW VII, 86b.

Regatell, V. *rec* *Regater*, V. *regatejar*; 'trencador de pedra', V. *rega* *Regatera*, V. *rega* *Regateria*, V. *regatejar* *Regatge*, V. *regar* *Regatill*, V. *rega* *Re-*